

Verrekenen van WW-uitkering met pensioen: een update

Onlangs heeft de Centrale Raad van Beroep opnieuw een aantal uitspraken gedaan over de vermindering van de werkloosheidsuitkering uit hoofde van de Werkloosheidswet met een pensioenuitkering. Bezien vanuit het perspectief van de WW-gerechtigde met wisselend succes. Een goede aanleiding om de lezer van dit blad bij te praten op dit vlak. Ik start met een korte schets van de toepasselijke wettelijke bepalingen, om vervolgens nader in te gaan op de uitspraken van de Centrale Raad van Beroep. Ook bespreek ik nog enkele zaken van algemene (praktische) aard.

■ DE WETTELIJKE VERREKENING

De wettelijke mogelijkheid van vermindering van de WW-uitkering met pensioen was tot 1 juli 2015 geregeld in art. 34 WW. Per die datum is deze bepaling verhuisd naar art. 47, lid 1 WW, in verband met de inwerkingtreding van de Wet werk en zekerheid (Stb. 2014, 216). Op grond van genoemd artikel wordt de WW-uitkering verminderd met 'het inkomen in verband met arbeid'. Nadere regels daarover zijn opgenomen in art. 3:5 (Uitzonderingen voor de Werkloosheidswet) van het Algemeen inkomensbesluit sociale zekerheidswetten (AIB).¹ Art. 3:5, lid 4 AIB definieert voor de WW als inkomen in verband met arbeid 'een uit een dienstbetrekking voortvloeiende periodieke uitkering bij wijze van oudedagsvoorziening, dan wel een uitkering die voorafgaat aan die uitkering of het bereiken van de pensioengerechtigde AOW-leeftijd'.² Lid 5 beperkt dit uitkeringsbegrip door de uitkering die de WW-gerechtigde reeds ontvangt vóór het intreden van de werkloosheid en die samenhangt met een eerder verlies van arbeidsuren, buiten het begrip 'inkomen in verband met arbeid' te plaatsen.³ En om het nog mooier te maken bevat ook lid 7 een uitzondering op genoemd inkomensbegrip. Daar wordt een uitkering die door de WW-gerechtigde wordt ontvangen en die betrekking heeft op een andere dienstbetrekking dan die waaruit de werkloosheid is ontstaan, eveneens buiten het inkomensbegrip geplaatst, mits die dienstbetrekkingen op enig moment naast elkaar werden vervuld.

Ouderdomspensioen

De hoofdregel is daarom dat ouderdomspensioen – als inkomen uit arbeid – volledig op de WW-uitkering in mindering komt. Dat geldt eveneens voor prepensioen, overbruggingspensioen en vut-uitkeringen.⁴ Uitzonderingen op de hoofdregel zijn dat een gedeeltelijke uitkering van ouderdomspensioen in verband met een vermindering van arbeidstijd – een verlies van arbeidsuren in het kader van deeltijdpensioenering – niet wordt gekort op de WW-uitkering die samenhangt met dezelfde (resterende) dienstbetrekking waaruit de werknemer vervolgens (volledig) werkloos wordt. Dat geldt ook in de situatie dat het ouderdomspensioen voortvloeit uit een naastgelegen (parallel

De hoofdregel is dat
ouderdomspensioen – als
inkomen uit arbeid – volledig
op de WW-uitkering in
mindering komt

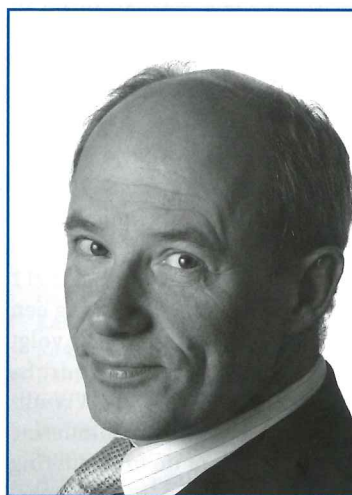
vervulde) dienstbetrekking ten opzichte van die waaruit de werknemer werkloos is geworden. Ook dat ouderdomspensioen blijft bij de vaststelling van de hoogte van de uit de werkloosheid voortvloeiende WW-uitkering buiten beschouwing.

1 Stb. 2015, 43.

2 De invulling van het begrip inkomen in verband met arbeid vindt zijn oorsprong in het vroegere art. 34 WW; Stb. 2015, 43, p. 18.

3 Zie ook Stb. 2012, 79, p. 40.

4 Ook toen art. 34 WW nog van toepassing was, hanteerde het UWV al een breed inkomensbegrip, daarbij gesteund door vaste jurisprudentie van de CRvB.

Jeroen Los

Mr. J. Los is werkzaam als advocaat bij Onno F. Blom Advocaten

Derde en vierde uitzondering

Overigens zitten er nog een derde en vierde uitzondering op genoemd inkomensbegrip in de pijplijn. De Wet werk en zekerheid voorziet namelijk tevens in een uitgestelde wijziging van art. 3:5, lid 7 AIB, op grond waarvan ouderdomspensioen dat al werd ontvangen voorafgaand aan de dienstbetrekking waaruit de werknemer werkloos is geworden, evenmin als inkomen in verband met arbeid wordt gezien. 'De reden dat dergelijk ouderdomspensioen niet wordt verrekend met de WW-uitkering is dat er in dat geval, anders dan bij de hoofdregel wordt verondersteld, geen aanleiding is geweest voor betrokkene om zich volledig uit het arbeidsproces terug te trekken,' aldus de toelichting in het Staatsblad.⁵ Die uitgestelde wijziging is nu nog niet zover. Wordt momenteel een pensioen ontvangen uit een eerdere dienstbetrekking dan waaruit een WW-recht is ontstaan, dan wordt dit pensioen in mindering gebracht op de WW-uitkering, ongeacht de omvang van een dienstverband, zo luidt ook de vaste jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep (CRvB), waarover hierna meer.⁶

De Wet werk en zekerheid voorziet daarnaast in een uitgesteld nieuw lid 8 van art. 3:5 AIB, op grond waarvan ouderdomspensioen dat reeds eerder voor een WW-uitkering in aanmerking is genomen, niet nogmaals wordt verrekend. Dit mag ruim worden opgevat. Het omvat ook de situatie dat geen WW-uitkering is ontstaan vanwege het ontvangen van ouderdomspensioen – en de beschikbaarheidsvoorwaarde voor de WW niet wordt vervuld – of dat geen WW-uitkering is betaald omdat de betrokkene verwijtbaar werkloos is, omdat hij ontslag heeft genomen en heeft kunnen nemen doordat hij ouderdomspensioen ontvangt. De wetgever acht het onbillijk om ouderdomspensioen met meerdere (volgtijdelijke) WW-uitkeringen te verrekenen. Het nog te wijzigen lid 7 en het nieuwe lid 8 zullen om redenen van uitvoerbaarheid later (dan 1 juli 2015) in werking treden.⁷ Ten tijde van het afsluiten van deze bijdrage was de datum van inwerkingtreding nog niet bekend.

■ PARALLELE OF OPEENVOLGENDE DIENSTVERBANDEN?

Op 6 september 2017 oordeelde de CRvB als hoogste rechter op het gebied van sociale verzekeringen in een vijftal uitspraken over de toepassing van de wettelijke verrekeningsbevoegdheid door het UWV bij WW-uitkeringen. Eerst licht ik de uitspraak over twee opeenvolgende dienstbetrekkingen toe. Daarin ging het om een werknemer die eerst 25 jaar werkzaam was voor de ene werkgever, en daarna vanaf 1 februari 2006 voor 32 uur per week voor een andere werkgever.⁸ Uit de uitspraak blijkt niet van enige relatie tussen beide werkgevers. Vanaf 1 november 2011 wordt uit hoofde van de eerste dienstbetrekking een prepensioen uitbetaald en per 1 januari 2015 volgt ontslag uit de tweede dienstbetrekking om bedrijfseconomische redenen, met een bijbehorende WW-uitkering waarop dat prepensioen volledig in mindering wordt gebracht. Het UWV vindt dat de uitzondering van art. 3:5, lid 2 AIB (thans lid 7) niet van toepas-

sing is op het inkomensbegrip, omdat geen sprake is van naast elkaar bestaande dienstbetrekkingen, zodat het prepensioen volledig in mindering op de WW-uitkering moet worden gebracht.

Betrokkene vecht deze vermindering aan, waarna de kwestie uiteindelijk belandt bij de CRvB. Deze oordeelt in r.o. 4.5 dat 'de uitzonderingsbepaling alleen van toepassing is als het prepensioen samenhangt met dezelfde (resterende) dienstbetrekking als waaruit de werknemer werkloos is geworden. Alleen in die situatie wordt een prepensioen niet gekort op de WW-uitkering. Dus voor alle gevallen waarin een prepensioen wordt ontvangen uit een eerdere dienstbetrekking dan waaruit een WW-recht is ontstaan, moet dit prepensioen in mindering worden gebracht op de WW-uitkering.' Hiermee grijpt de CRvB terug op eerdere uitspraken.⁹ Ook de door betrokkene aangevoerde grond dat toepassing van de uitzonderingsbepaling in redelijkheid niet aan de orde kan zijn, slaagde niet.

■ WANNEER HANGT EEN UITKERING SAMEN MET EEN EERDER VERLIES VAN ARBEIDSUREN?

In de kwestie van hoger beroep tegen de uitspraak van Rechtbank Noord-Nederland van 25 mei 2016 ging het om een werknemster die voor 32 uur per week werkzaam was.¹⁰ Vanaf 1 maart 2015 werkte zij 24 uur per week en ontving ze voor 8 uur (pre)pensioen. Nadien is de dienstbetrekking per 1 juni 2015 beëindigd via een vaststellingsovereenkomst. Het vanaf die datum uitgekeerde (pre)pensioen werd geheel in mindering gebracht op de WW-uitkering. Volgens het UWV was de uitzondering op het inkomensbegrip in art. 3:5, lid 3 AIB (thans art. 3:5, lid 5 AIB) niet van toepassing omdat, kort gezegd, het uitgekeerde prepensioen geen betrekking had op een eerder verlies aan arbeidsuren. Omdat de hoogte van de WW-uitkering wordt vastgesteld op basis van de refer-teperiode van zes maanden voorafgaand aan de werkloosheid en in dit geval dus ook over de gewerkte uren tijdens de vier maanden voorafgaand aan 1 maart 2015 (32 uren per week), ontstond in de refer-

Een verlies aan arbeidsuren met pensioen als gevolg, mag van invloed zijn op het gemiddelde aantal arbeidsuren waarop de WW-uitkering wordt gebaseerd

teperiode een gemiddelde van 28 gewerkte uren per week. Van de 8 uren verlies aan arbeidsuren resteerden derhalve nog 4 uren die deel uitmaakten van dat gemiddelde.

Het bedrag aan prepensioen dat de werknemster vanaf 1 maart 2015 ontving, had dus niet alleen betrekking op het eerdere verlies aan arbeidsuren, maar ook op het arbeidsurenverlies dat ten grondslag lag

aan de WW-uitkering, aldus het UWV. Met andere woorden, het gemiddelde aantal arbeidsuren dat meetelt voor de WW-uitkering, mag op geen enkele wijze zijn beïnvloed door het verlies aan arbeidsuren dat door het prepensioen is ontstaan. Nu dat wel het geval is, wordt niet voldaan aan het criterium 'inkomen in verband met arbeid (...) die samenhangt met een eerder verlies van arbeidsuren' van art. 3:5, lid 5 AIB, aldus het UWV. Deze zeer restrictieve toepassing van de uitzonderingsbepaling heeft een vermindering van de WW-uitkering met het volledige prepensioen tot gevolg. Maar dat ging zowel de rechtbank als de CRvB te ver. Een verlies aan arbeidsuren met pensioen als gevolg, mag van invloed zijn op het gemiddelde aantal arbeidsuren waarop de WW-uitkering wordt gebaseerd. De tekst van de wet noch de toelichting daarop geeft aanleiding tot de door het UWV gehanteerde restrictieve uitleg.

Andere redenering

Daarnaast probeerde het UWV ook met een andere redenering het prepensioen in mindering op de WW-uitkering te brengen, en wel door te verwijzen naar eerdere rechtspraak van de CRvB, waarin sprake was van pensioen dat ontvangen werd uit een eerdere (andere) dienstbetrekking dan waaruit het WW-recht was ontstaan.¹¹ In die rechtspraak gold de restrictieve uitleg van de uitzonderingsbepaling wel. Maar omdat dit een andere situatie was (verschillende dienstverbanden) dan die in de onderhavige kwestie – waarin namelijk binnen hetzelfde dienstverband de arbeidsuren verminderden van 32 naar 24 uur en van waaruit betrokkene vervolgens werkloos raakte – ging de CRvB daar niet in mee. Daarmee bevestigde hij dat de uitzonderingsbepaling in art. 3:5, lid 3 AIB, c.q. art. 3:5, lid 5 AIB alleen van toepassing is in de situatie van een verlies aan arbeidsuren in het kader van dezelfde dienstbetrekking van waaruit men werkloos raakt, zoals ook de rechtbank expliciet had overwogen.

De andere drie uitspraken van 6 september 2017 betreffen soortgelijke situaties zodat ik daar verder aan voorbij ga.¹² Gelet op de vaste jurisprudentie van de CRvB lijkt de conclusie te zijn dat soms (voor een klein deel) sprake kan zijn van dubbele inkomsten – WW-uitkering en prepensioen – maar dat is het gevolg van de keuze van de wetgever in art. 3:5, lid 5 AIB. Daarin is vastgelegd dat prepensioen onder de aldaar vermelde voorwaarden niet tot het inkomen wordt gerekend dat op de WW-uitkering in mindering moet worden gebracht.¹³

Overigens gaat het ook wel een keer mis en wordt een prepensioen in verband met een verlies van arbeidsuren in het kader van dezelfde dienstbetrekking wel in mindering gebracht op de WW-uitkering. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de door de CRvB op 4 mei 2016 beslechte kwestie.¹⁴ Daarin ging het om een ouderdomspensioen dat betrokkene (eerder) had laten ingaan wegens een vermindering van een wisselend aantal overuren. De omvang van de dienstbetrekking bleef ten tijde van de ingang van het vervroegde ouderdomspensioen gelijk. Nadien eindigde de dienstbe-

trekking en werd het vervroegde pensioen volledig in mindering gebracht op de toegekende WW-uitkering. Terecht, meende de CRvB, omdat per de datum dat het pensioen vervroegd tot uitkering kwam, geen relevant verlies aan arbeidsuren aan de orde was; het dienstverband bleef namelijk 36 uur per week. Ook na genoemde datum werkte betrokkene wisselende aantallen uren per week, zodat de betaling van het vroegpensioen niet in de plaats kwam van een verlies aan arbeidsuren in de zin van de WW. Het blijft dus oppassen; een verlies van arbeidsuren betekent niet altijd een WW-uitkering.

■ ANDERE AANDACHTSPUNTEN

Ten slotte nog enkele algemene opmerkingen. Het laat zich raden dat situaties van verrekening van pensioen met een WW-uitkering steeds minder aan de orde zullen zijn. Werknemers die vóór 2005 de leeftijd van 55 jaar hebben bereikt en met hun werkgever een fiscaal zuiver prepensioen (art. 38d Wet LB 1964), ouderdomspensioen met een vóór leeftijd 67 gelegen pensioenrichtleeftijd (art. 38e Wet LB 1964) of overbruggingspensioen (art. 38f Wet LB 1964) hebben afgesproken, zijn inmiddels met pensioen. Iets vergelijkbaars geldt ten aanzien van vut-regelingen (art. 38c Wet LB 1964), die in principe niet meer bestaan. Daar staat tegenover dat de groep werknemers geboren in 1950 of daarna, tot 2005 bovengenoemde aanspraken op pensioen mocht opbouwen.

Veel werknemers of gewezen werknemers ontlenen daarom aan de pensioenovereenkomst nog steeds een premievrij ouderdoms-, overbruggings- of prepensioen dat eerder ingaat dan de thans geldende fiscale pensioenrichtleeftijd.¹⁵ Worden deze '65-min-pensioenaanspraken' omgezet in extra aanspraken

5 Stb. 2015, 43, p. 18.

6 Zie ook onder andere CRvB 25 januari 2017, PJ 2017/44, ECLI:NL:CRVB:2017:300.

7 Het beoogde gewijzigde lid 7 en nieuwe lid 8 zijn per ongeluk per 1 juli 2015 in werking getreden, maar per besluit van 9 oktober 2015 heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid deze inwerkingtreding teruggedraaid (Stb. 2015, 374).

8 CRvB 6 september 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:2863.

9 Zie ook CRvB 10 juni 2015, PJ 2015/124, ECLI:NL:CRVB:2015:1901: de uitzondering kan, ook gezien de wetsgeschiedenis, niet algemeen worden gemaakt door een reeds ingegane pensioenuitkering uit een andere dienstbetrekking niet tot het inkomen te rekenen.

10 CRvB 6 september 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:2864.

11 CRvB 29 oktober 2014 (ECLI:NL:CRVB:2014:3504), 4 november 2015 (ECLI:NL:CRVB:2015:4137) en 11 maart 2015 (ECLI:NL:CRVB:2015:813).

12 CRvB 6 september 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:2865, ECLI:NL:CRVB:2017:2867 en ECLI:NL:CRVB:2017:2868.

13 Zie voor deze heldere conclusie ook Rechtbank Limburg 4 november 2016, PJ 2016/28, ECLI:NL:RBLIM:2016:9511, r.o. 17.

14 CRvB 4 mei 2016, PJ 2016/90, ECLI:NL:CRVB:2016:1703.

15 Op grond van art. 18a, lid 6, Wet LB 1964. In 2017: 67 jaar. In 2018: 68 jaar.

op ouderdomspensioen met als standaard ingangslleeftijd 67 jaar (vanaf 2018: 68 jaar) en vindt daarna beëindiging van de dienstbetrekking plaats, dan wordt de hoogte van de WW-uitkering niet gehinderd door een uitgekeerd pensioen.¹⁶ Gelet op de trend van uniformering van pensioenaanspraken en gelet ook op de komende Wet waardeoverdracht klein pensioen die voorziet in een wijziging van art. 83 PW – een juridisch waterdichte mogelijkheid voor pensioenuitvoerders om aanspraken op ouderdomspensioen eenzijdig aan te passen aan de geldende fiscale pensioenrichtleeftijd – valt te verwachten dat de verrekeningsproblematiek in de WW-sfeer zal verminderen.

In geval van handhaving van de '65-min-aanspraken' geldt overigens dat deze later mogen ingaan dan de in de pensioenovereenkomst afgesproken pensioenrichtdatum, zij het niet later dan op het tijdstip waarop de werknemer of de gewezen werknemer de leeftijd bereikt die vijf jaar hoger is dan de eigen individuele AOW-gerechtigde leeftijd als bedoeld in art. 7a, lid 1 AOW, aldus art. 18a, lid 4 Wet LB 1964. Het voorheen geldende vereiste dat uitstel van het ingangstijdstip fiscaal alleen was toegestaan als in dienstbetrekking werd doorgewerkt of dat er werd doorgewerkt als ondernemer of als resultaatgenieter,¹⁷ is met de Wet uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen afgeschaft.¹⁸ Voortaan is uitstel van het ingangstijdstip van het pensioen dus toegestaan, zonder dat sprake hoeft te zijn van voortzetting van de werkzaamheden en zonder dat de pensioenregeling fiscaal onzuiver wordt, met alle vervelende fiscale gevolgen van dien. Blijft staan dat de pensioenovereenkomst, respectievelijk het pensioenreglement uitstel van het ingangstijdstip zonder doorwerken natuurlijk wel moet toestaan. Ik sluit af met de opmerking dat uitstel van het ingangstijdstip van het (pre)pensioen zonder dat wordt doorgewerkt, kan rekenen op weerwerk door het UWV. Die zal een dergelijk uitstel onder andere als een benadelingshandeling in de zin van art. 24, lid 5 WW kwalificeren en het – niet genoten – pensioen in mindering op de WW-uitkering willen brengen.¹⁹

■ TEN SLOTTE

Aan de hand van de toepasselijke bepalingen in het AIB is het vaste jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep dat een uitkering van (vormen van) prepensioen die betrekking heeft op de beëindiging van een andere dienstbetrekking dan die waaruit de werkloosheid is ontstaan, niet wordt gerekend tot het inkomen dat in mindering komt op de WW-uitkering. Vereist is wel dat beide dienstbetrekkingen op enig moment naast elkaar moeten zijn vervuld. Het is eveneens vaste jurisprudentie van de CRvB dat prepensioen dat tot uitkering komt als gevolg van een eerder verlies aan arbeidsuren uit dezelfde dienstbetrekking waaruit eveneens een WW-recht ontstaat, evenmin in mindering komt op de WW-uitkering. Het

Het valt te verwachten dat de verrekeningsproblematiek in de WW-sfeer zal verminderen

gaat dan om de situatie waarin een werknemer besluit om tijdens het dienstverband een deel van zijn werktijd in te ruilen voor prepensioen. Zonder deze uitzondering zou bij nadien optredende werkloosheid het tot uitkering komende prepensioen in mindering moeten worden gebracht op de WW-uitkering. De CRvB hanteert daarbij een simpele benadering: niet het gemiddelde aantal gewerkte uren in de referentieperiode is maatgevend; buiten beschouwing blijft het eerdere verlies aan arbeidsuren en het daarmee samenhangende en tot uitkering komende prepensioen. De rechter neemt daarbij op de koop toe dat soms (voor een klein deel) sprake is van dubbele inkomsten, namelijk WW-uitkering en prepensioen. Prepensioen dat wordt ontvangen uit een eerdere dienstbetrekking voortgaand aan de dienstbetrekking waaruit een WW-recht is ontstaan, wordt wel in mindering gebracht op de WW-uitkering, ongeacht de omvang van de dienstbetrekking. Voorts is het wachten op de inwerkingtreding van de extra uitzonderingen op het inkomensbegrip van art. 3:5, lid 4 AIB. Die uitzonderingen zouden dan gestalte moeten krijgen in de vorm van een wijziging van art. 3:5, lid 7 AIB en een nieuw lid 8. Ten slotte verwacht ik dat de verrekeningsproblematiek zal afnemen omdat veel '65-min-pensioenaanspraken' zijn of nog zullen worden omgezet in aanspraken op ouderdomspensioen, gebaseerd op de actuele pensioenrichtleeftijd ex art. 18a, lid 6 Wet LB 1964. ●

16 Voor omzettingssperikelen verwijs ik naar de eerdere terechte bijdrage daarover in dit blad: L. Bessems, J. Heijmans en E. Hoogendijk, Juridische basis gewenst voor omrekening pensioenaanspraken naar één pensioenleeftijd, *Pensioen Magazine* 2015/122.

17 Zie Vraag & antwoord 08-045 d.d. 181115 (Ouderdomspensioen en uitstel van de in de regeling vastgestelde pensioendatum), te vinden op www.belastingdienstpensioensite.nl.

18 Wet van 8 maart 2017 tot wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten tot uitfasering van het pensioen in eigen beheer en het treffen van enkele fiscale maatregelen inzake oudedagsvoorzieningen (Wet uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen); Stb. 2017, 115.

19 In een uitspraak van 8 april 2009 stelde de CRvB een WW-gerechtigde die zijn vroegpensioen had toegevoegd aan zijn ouderdomspensioen in het gelijk, zodat het – niet genoten – vroegpensioen ook niet in mindering kwam op de WW-uitkering (PJ 2009/105; ECLI:NL:CRVB:2009:BI2258). In deze kwestie had het UWV betrokkene een keuzevrijheid geboden ten aanzien van de ingangsdatum van het vroegpensioen en daarbij de kans voor lief genomen dat er geen korting op de WW-uitkering kon plaatsvinden.